

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Aleja Piłsudskiego 8
90-051 Łódź, P - 73
Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO-61-16/06/MD

Łódź, dnia 10 stycznia 2007 r.

DECYZJA Nr RŁO 1/2007

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080, ze zm.: Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002 r. Nr 18 poz. 172 ze zm. Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Sopockiemu Towarzystwu Ubezpieczeń Ergo Hestia Spółka Akcyjna, ul. Hestii 1, 81-731 Sopot

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, działanie Sopockiego Towarzystwa Ubezpieczeń Ergo Hestia Spółka Akcyjna polegające na:

- 1/ stosowaniu w następujących wzorcach umów pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia domów i mieszkań od wszystkich ryzyk”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań i domów jednorodzinnych”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia domów jednorodzinnych w trakcie budowy”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. postanowienia umownego o treści:
„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność.”,
co jest sprzeczne z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.),
- 2/ stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. postanowienia umownego o treści:
„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi on odpowiedzialność.”,
co jest sprzeczne z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.),

- 3/ stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia VIP”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. postanowienia umownego, w zakresie w jakim dotyczy ubezpieczenia mienia, o treści:
„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność (...)”,
co jest sprzeczne z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.),
- 4/ stosowaniu w następujących wzorcach umów pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia domów i mieszkań od wszystkich ryzyk”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań i domów jednorodzinnych”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia domów jednorodzinnych w trakcie budowy”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia domków letniskowych”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia ochrony prawnej”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia ochrony prawnej w Pakiecie Hestia 77”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu w Pakiecie Hestia 77”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia sprzętu sportowego i uprawiania sportu w Pakiecie Hestia 77”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia w Pakiecie Hestia 77”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 1”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia VIP”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. postanowienia umownego o treści:
„Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zaplaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezaplacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub pierwszej raty składki (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”,
co jest sprzeczne z art. 814 § 2 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.),
- 5/ stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 7”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r. postanowienia umownego o treści: *„Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zaplaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezaplacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub jej pierwszej raty (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”*,
co jest sprzeczne z art. 814 § 2 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.)

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

Uzasadnienie

W dniach od 16 marca 2006 r. do 11 maja 2006 r. zostało przeprowadzone postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów na krajowym rynku usług ubezpieczeniowych (sygn. akt RŁO-402-2/06/MD). W ramach postępowania dokonano oceny ogólnych warunków ubezpieczenia stosowanych w umowach zawieranych z konsumentami między innymi, przez Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń Ergo Hestia Spółka Akcyjna (zwana dalej: „STU Ergo Hestia S.A.” lub „Spółka”).

Przedmiotowa kontrola ogólnych warunków ubezpieczenia dotyczyła treści mogących stanowić niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ §1 i 3 oraz art. 385³ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (zwana dalej: „Kodeks cywilny” lub „k.c.”) oraz treści, których wykorzystanie stanowić mogło praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080, ze zm.: Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217) – zwana dalej: „ustawa o okik”.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, o których mowa wyżej Prezes Urzędu podjął czynności w trybie art. 26 pkt 12 ustawy o okik mające na celu doprowadzenie do zgodności kwestionowanych postanowień z przepisami prawa (sygn. akt RŁO-62-2/06/MD). Odnośnie do postanowień, których STU Ergo Hestia S.A. nie zgodziła się dostosować, konieczne i uzasadnione było podjęcie działań administracyjnych w celu ochrony słabszych uczestników rynku ubezpieczeniowego – konsumentów.

W dniu 25 października 2006 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „Prezes Urzędu”) wszczął z urzędu Postanowieniem Nr 1/61-16/06 (dowód: karty Nr 1 – 2) postępowanie w sprawie stosowania przez STU Ergo Hestia S.A. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na bezprawnym, godzącym w interesy konsumentów działaniu przedsiębiorcy poprzez:

- 1/ stosowanie w następujących wzorcach umów pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia domów i mieszkań od wszystkich ryzyk”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań i domów jednorodzinnych”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia domów jednorodzinnych w trakcie budowy”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., postanowienia umownego, sprzecznego z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), o treści: „Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność.”,*
- 2/ stosowanie we wzorcu umowy pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., postanowienia umownego, sprzecznego z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), o treści: „Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi on odpowiedzialność.”,*
- 3/ stosowanie we wzorcu umowy pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia VIP”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., postanowienia umownego, w zakresie*

w jakim dotyczy ubezpieczenia mienia, sprzecznego z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), o treści: „*Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność (...)*”

- 4/ stosowanie w następujących wzorcach umów pn.: „*Ogólne warunki ubezpieczenia domów i mieszkań od wszystkich ryzyk*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań i domów jednorodzinnych*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia domów jednorodzinnych w trakcie budowy*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia domków letniskowych*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia ochrony prawnej*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia ochrony prawnej w Pakiecie Hestia 77*”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu w Pakiecie Hestia 77*”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r., „*Ogólne warunki ubezpieczenia sprzętu sportowego i uprawiania sportu w Pakiecie Hestia 77*”, które weszły w życie z dniem

1 października 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia w Pakiecie Hestia 77”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 1”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia VIP”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., postanowienia umownego, sprzecznego z art. 814 § 2 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), o treści: „Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub pierwszej raty składki (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”

- 5/ stosowanie we wzorcu umowy pn.: „*Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 7*”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., postanowienia umownego, sprzecznego z art. 814 § 2 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), o treści: „*Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub jej pierwszej raty (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”*

co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o okik.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania (dowód: karta Nr 3 – 4), pełnomocnicy Spółki ustosunkowali się do przedstawionych zarzutów w pismach z dnia 10 i 16 listopada 2006 r. (dowód: karty Nr 76 – 77 oraz Nr 110 – 111). Zdaniem pełnomocników,

kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie ogólnych warunków ubezpieczenia o treści: *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi on odpowiedzialność.”* nie jest sprzeczny z art. 827 § 1 k.c. Zgodnie bowiem z zasadami ubezpieczeń, wina umyślna jest nieubezpieczalna w ubezpieczeniach mienia, gdyż przy winie umyślnej nie możemy mówić o zdarzeniu losowym, tym bardziej nie można uznać za zdarzenie losowe umyślnego wyrządzenia szkody przez ubezpieczającego.

W zdaniu drugim tego przepisu ustawodawca wskazał, iż odszkodowanie nie należy się w razie rażącego niedbalstwa ubezpieczającego, chyba że w danych okolicznościach zapłata odszkodowania odpowiada zasadom współzycia społecznego lub interesom gospodarki narodowej. Pełnomocnicy STU Ergo Hestii S.A. wskazują, iż zarzut Prezesa Urzędu dotyczy nieuwzględnienia w zapisach ogólnych warunków ubezpieczenia możliwości powołania się ubezpieczającego, przy rażącym niedbalstwie, na zasady współzycia społecznego albo interesy gospodarki narodowej. Zdaniem pełnomocników Spółki brak tej klauzuli generalnej we wzorcu umownym nie wyłącza stosowania przepisów Kodeksu cywilnego w tym zakresie. Jednocześnie pełnomocnicy STU Ergo Hestii S.A. oświadczyli, iż Spółka wprowadzi do ogólnych warunków ubezpieczenia przedmiotowy zapis (dowód: karty Nr 76 i 110).

Zdaniem pełnomocników STU Ergo Hestii S.A., także zapis o treści: *„Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub pierwszej raty składki (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”* nie pozostaje w sprzeczności z art. 814 § 2 k.c. Przepis ten pozwala ubezpieczycielowi odstąpić od umowy ubezpieczenia i nakazuje zawiadomić o tym ubezpieczającego. Natomiast kwestionowane postanowienie ogólnych warunków ubezpieczenia pozwala na odstąpienie od umowy i stanowi jednocześnie zawiadomienie o odstąpieniu od umowy.

Pełnomocnicy STU Ergo Hestii S.A. podkreślają, iż przepis Kodeksu cywilnego, o którym mowa wyżej nie precyzuje w jakiej formie ma nastąpić zawiadomienie ubezpieczającego o rozwiązaniu umowy, natomiast postanowienie ogólnych warunków ubezpieczenia, których doręczenie podpisuje ubezpieczający na polisie, stanowi pisemne zawiadomienie ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy, a zatem jest zdaniem pełnomocników Spółki, zapisem korzystniejszym dla ubezpieczającego niż dyspozycja w Kodeksie cywilnym. Ponadto, zawiadomienie wynikające z zapisu w ogólnych warunkach ubezpieczenia ma charakter indywidualny, dotyczy skonkretyzowanej umowy ubezpieczenia, potwierdzonej polisą, o określonym numerze, na której to właśnie ubezpieczający złożył podpis o zapoznaniu się z treścią ogólnych warunków ubezpieczenia, a na ich podstawie strony zawarły umowę ubezpieczenia.

W dalszej części, pełnomocnicy STU Ergo Hestii S.A. wskazują na zapis ogólnych warunków ubezpieczenia, zgodnie z którym, Ubezpieczyciel może cofnąć oświadczenie o odstąpieniu od umowy ubezpieczenia zawiadamiając o tym niezwłocznie Ubezpieczającego na piśmie. Pełnomocnicy Spółki wyjaśniają, iż w STU Ergo Hestii S.A. stosowana jest procedura informowania klientów o nieopłaconej w terminie składce i jednocześnie

wyznaczanie kolejnego terminu do jej zapłacenia. Dla potwierdzenia tego faktu, pełnomocnik Spółki załączył wzór pisma wysyłanego w takich przypadkach do ubezpieczających (dowód: karty Nr 98 – 99). Ponadto, zasadą w takich przypadkach jest cofnięcie oświadczenia o odstąpieniu – o ile ubezpieczający opłacił składkę w wyznaczonym terminie. Pełnomocnicy Spółki wskazują, iż tego rodzaju postępowanie jest korzystne dla ich klientów i wychodzi naprzeciw planowanym zmianom w prawie ubezpieczeniowym.

W dniu 28 listopada 2006 r. Prezes Urzędu zawiadomił STU Ergo Hestię S.A. o zakończeniu zbierania materiału dowodowego i możliwości zapoznania się z aktami sprawy (dowód: karty Nr 114 - 119).

Prezes Urzędu ustalił co następuje:

STU Ergo Hestia S.A. jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000024812, prowadzonym przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Zgodnie z przedstawionym aktualnym odpisem z rejestru przedsiębiorców przedmiotem działalności Spółki jest działalność ubezpieczeniowa oraz działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi (dowód: karty Nr 100 – 109).

W swojej działalności Spółka stosuje przy zawieraniu umów ubezpieczenia z konsumentami, ogólne warunki ubezpieczenia, które stanowią wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 k.c. Przepis art. 812 § 2 k.c. określa, co w szczególności powinny zawierać ogólne warunki ubezpieczenia. Ponadto, przed zawarciem umowy ubezpieczenia zakład ubezpieczeń ma obowiązek doręczyć ubezpieczającemu tekst ogólnych warunków ubezpieczenia, stosownie do art. 812 § 1 k.c.

Przedmiotem analizy Prezesa Urzędu w ramach niniejszego postępowania były następujące ogólne warunki ubezpieczenia, aktualnie stosowane przez STU Ergo Hestię S.A. przy zawieraniu umów ubezpieczenia z konsumentami:

1. „*Ogólne warunki ubezpieczenia domów i mieszkań od wszystkich ryzyk*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., (dowód: karty Nr 8 – 11).
2. „*Ogólne warunki ubezpieczenia mieszkań i domów jednorodzinnych*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., (dowód: karty Nr 12 – 17).
3. „*Ogólne warunki ubezpieczenia domów jednorodzinnych w trakcie budowy*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., (dowód: karty Nr 18 – 21).
4. „*Ogólne warunki ubezpieczenia domków letniskowych*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., (dowód: karty Nr 38 – 41).
5. „*Ogólne warunki ubezpieczenia ochrony prawnej*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., (dowód: karty Nr 42 – 43).
6. „*Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., (dowód: karty Nr 22 – 23).
7. „*Ogólne warunki ubezpieczenia ochrony prawnej w Pakiecie Hestia 77*”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r. (dowód: karty Nr 44 – 45).
8. „*Ogólne warunki ubezpieczenia bagażu w Pakiecie Hestia 77*”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r., (dowód: karty Nr 46 – 49).
9. „*Ogólne warunki ubezpieczenia sprzętu sportowego i uprawiania sportu w Pakiecie Hestia 77*”, które weszły w życie z dniem 1 października 2004 r., (dowód: karty Nr 50 – 53).

10. „*Ogólne warunki ubezpieczenia mienia w Pakiecie Hestia 77*”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., (dowód: karty Nr 54 – 59).
11. „*Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 1*”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., (dowód: karty Nr 60 – 65).
12. „*Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 7*”, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r., (dowód: karty Nr 66 – 73), zmiana 15 września 2006 r. (dowód: karty Nr 80 – 95).
13. „*Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia VIP*”, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. (dowód: karty Nr 24 – 37).

W pismach z dnia 10 i 16 listopada 2006 r. (dowód: karta Nr 77 i 111) pełnomocnicy STU Ergo Hestii S.A. oświadczyli, że wskazane wyżej ogólne warunki ubezpieczeń są aktualnie stosowane w Spółce do obecnie zawieranych umów ubezpieczenia.

We wskazanych powyżej ogólnych warunkach ubezpieczenia Spółka ustaliła jednostronnie następujące postanowienia:

I. Postanowienia wyłączające odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń :

1. „*Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność.*”
– § 9 ust. 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia domów i mieszkań od wszystkich ryzyk (dowód: karta Nr 9),
– § 11 ust. 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia mieszkań i domów jednorodzinnych (dowód: karta Nr 13 – verte),
– § 7 ust. 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia domów jednorodzinnych w trakcie budowy (dowód: karta Nr 19).
2. „*Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi on odpowiedzialność.*” – § 8 ust. 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia bagażu (dowód: karta Nr 22 – verte).
3. „*Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność (...)*” – § 88 ust. 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia Hestia VIP (dowód: karta Nr 32 – verte).

Przypadki zwolnienia zakładu ubezpieczeń od odpowiedzialności z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia zostały uregulowane w art. 827 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem zakład ubezpieczeń jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający albo osoba, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub, za którą ponosi odpowiedzialność, wyrządziła szkodę umyślnie. W razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach zasadom współżycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej.

II. Postanowienia dopuszczające odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez zakład ubezpieczeń, w razie niezapłacenia składki przez ubezpieczającego, bez zawiadomienia konsumenta:

1. *„Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub pierwszej raty składki (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”:*
 - § 14 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia domów i mieszkań od wszystkich ryzyk (dowód: karta Nr 9 – verte),
 - § 24 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia mieszkań i domów jednorodzinnych (dowód: karta Nr 15),
 - § 16 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia domów jednorodzinnych w trakcie budowy (dowód: karta Nr 20),
 - § 16 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia domków letniskowych (dowód: karta Nr 39 – verte),
 - § 11 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia ochrony prawnej (dowód: karta Nr 42 – verte),
 - § 12 ust. 3 Ogólnych warunków ubezpieczenia bagażu (dowód: karta Nr 22 – verte),
 - § 10 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia ochrony prawnej w Pakiecie Hestia 77 (dowód: karta Nr 44 – verte),
 - § 13 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia bagażu w Pakiecie Hestia 77 (dowód: karta Nr 47 – verte),
 - § 34 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia sprzętu sportowego i uprawiania sportu w Pakiecie Hestia 77 (dowód: karta Nr 52),
 - § 41 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia w Pakiecie Hestia 77 (dowód: karta Nr 58 – verte),
 - § 40 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia Hestia 1 (dowód: karta Nr 64),
 - § 116 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia Hestia VIP (dowód: karta Nr 35).
2. *„Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub jej pierwszej raty (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.” – § 68 ust. 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia Hestia 7 (dowód: karta Nr 72). W toku postępowania, pełnomocnik STU Ergo Hestii S.A. poinformował, iż Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 7 zostały zmienione i załączył wzór Ogólnych warunków ubezpieczenia Hestia 7, które obowiązują od dnia 15 września 2006 r. W nowych Ogólnych warunkach ubezpieczenia Hestia 7 ww. postanowienie zostało zawarte w § 73 ust. 2 (dowód: karta Nr 93) w następującym brzmieniu: „Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ergo Hestia ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ergo Hestię będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ergo*

*Hestię z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub jej pierwszej raty (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”. Ww. zmianę należy uznać za zmianę redakcyjną, która nie zmienia znaczenia tego postanowienia (wyraz – *Ubezpieczyciel* – zastąpiono wyrazem – *Ergo Hestia*) . Z § 92 wynika, iż ww. ogólne warunki ubezpieczenia weszły w życie 15 września 2006 r. i mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych po tym dniu. Zatem, Ogólne warunki ubezpieczenia Hestia 7, które weszły w życie z dniem 17 stycznia 2005 r. mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych do dnia 15 września 2006 r.*

Odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez zakład ubezpieczeń, w razie niezapłacenia składki przez ubezpieczającego zostało uregulowane w art. 814 § 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki, a składka nie została zapłacona w terminie, zakład ubezpieczeń może odstąpić od umowy ze skutkiem natychmiastowym, zawiadamiając o tym jednocześnie ubezpieczającego i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W braku odstąpienia od umowy, rozwiązuje się ona z końcem okresu, na który przypadała niezapłacona składka.

Prezes Urzędu zważył co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o okik przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie, bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Stwierdzenie praktyki określonej w art. 23a ust. 1 ustawy o okik wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie trzy przesłanki:

- 1) działanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1

Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o okik, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada

1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, ze zm.) (...). Zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1808), ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej straciła moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807 ze zm.). Z kolei, przepis art. 86 tej ustawy stanowi, że ilekroć w obowiązujących przepisach jest mowa o przepisach ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej, należy przez to rozumieć właściwe przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 cytowanej wyżej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ww. ustawy przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po

uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepis art. 2 ww. ustawy definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

STU Ergo Hestia S.A. jest osobą prawną, która uzyskała osobowość prawną z chwilą wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Jak wskazano powyżej, Spółka jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000024812. Przedmiotem działalności gospodarczej Spółki jest działalność ubezpieczeniowa.

Prezes Urzędu stwierdza, że STU Ergo Hestia S.A. jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

W związku z powyższym pierwsza przesłanka art. 23a ust. 1 ustawy o okik została spełniona.

Ad 2

Dla uznania działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest, aby miało ono charakter bezprawny.

Zgodnie z uzasadnieniem projektu rządowego ustawy z dnia 5 lipca 2002 r., nowelizującej ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów „Same przepisy art. 23a – 23d nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, a także zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów” (druk sejmowy nr 366, s. 20). W Małej Encyklopedii Prawa bezprawność została zdefiniowana jako niezgodność z jakimkolwiek obowiązującym przepisem prawa (Mała Encyklopedia Prawa, PWN, Warszawa 1980, s. 46 i 47). Zatem, bezprawność to sprzeczność zachowania z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

W związku z powyższym, bezprawne jest działanie przedsiębiorcy, które jest sprzeczne z prawem, tj. z przepisami określonych aktów prawnych. Aktem prawnym, do którego należy odwołać się w rozpatrywanej sprawie jest Kodeks cywilny. Stosownie do art. 807 § 1 k.c. postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia sprzeczne z przepisami niniejszego tytułu są nieważne, chyba że dalsze przepisy przewidują wyjątki. Oznacza to, iż w odniesieniu do ogólnych warunków ubezpieczenia zostaje ograniczona swoboda umów i wiele kwestii musi być uregulowane w ogólnych warunkach ubezpieczenia zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

Przedmiotem zarzutu w niniejszym postępowaniu jest stosowanie przez STU Ergo Hestia S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień sprzecznych z art. 827 § 1 k.c. oraz art. 814 § 2 k.c.

Zgodnie z art. 827 § 1 k.c. zakład ubezpieczeń jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający albo osoba, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za którą ponosi odpowiedzialność, wyrządziła szkodę umyślnie. W razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach zasadom współzycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej. Zgodnie z tym przepisem, wina umyślna bezwzględnie wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela. Natomiast rażące niedbalstwo wyłącza odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń warunkowo, jeżeli nie sprzeciwiają się temu zasady współzycia społecznego lub interesy gospodarki narodowej. Takie stanowisko w literaturze przedmiotu

reprezentuje Helena Ciepła, Komentarz Lex Polonica do art. 827 § 1 k.c. oraz Leszek Ogiełło, Kodeks cywilny Tom II, Komentarz pod redakcją K. Pietrzykowskiego, wyd. 3, s. 491. Powyższe stanowisko znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie. W wyroku z dnia 19 marca 1998 r. (sygn. III CKN 412/97), Sąd Najwyższy stwierdził, iż dla odmowy przyznania przez zakład ubezpieczeń odszkodowania za szkodę objętą ubezpieczeniem majątkowym nie wystarcza tylko ustalenie rażącego niedbalstwa poszkodowanego. Stosownie do art. 827 § 1 zdanie drugie k.c., konieczne jest rozważenie, czy w danych okolicznościach za zapłatą odszkodowania nie przemawiają zasady współzycia społecznego. Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2003 r. (sygn. V CK 90/03) wskazano, iż postanowienie ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco, według którego ubezpieczeniem nie są objęte szkody spowodowane kradzieżą szczególnie zuchwałą, jeżeli była ona następstwem rażącego niedbalstwa właściciela pojazdu, nie wyłącza odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, gdy w określonych okolicznościach zapłata odszkodowania odpowiada zasadom współzycia społecznego (art. 827 § 1 k.c.).

Z uwagi na to, iż brzmienie kwestionowanych postanowień wymienionych w punktach 1, 2 i 3 sentencji decyzji jest takie samo (w postanowieniu wskazanym w punkcie 2 dodano wyraz – *on*, co nie zmienia znaczenia kwestionowanego postanowienia) uprawnione jest zdaniem Prezesa Urzędu, przedstawienie wspólnej argumentacji dotyczącej sprzeczności z przepisem art. 827 § 1 k.c. postanowień wskazanych w pkt. 1,2 i 3 sentencji decyzji. W ocenie Prezesa Urzędu stosowane przez STU Ergo Hestię S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowienia wyłączają odpowiedzialność Spółki, w przypadku szkody powstałej wskutek rażącego niedbalstwa, co jest sprzeczne z art. 827 § 1 k.c. Dotyczy to następujących postanowień:

1. *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność.”;*
- 2., *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi on odpowiedzialność.”;*
3. *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego albo osób, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność (...).”.*

Sprzeczność ta polega na tym, że STU Ergo Hestia S.A. pominęła we wskazanych postanowieniach możliwość wypłaty odszkodowania w przypadku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego, jeśli zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach zasadom współzycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej. Ubezpieczający ma prawo dochodzić odszkodowania w takim przypadku, zgodnie z cytowanym przepisem art. 827 § 1 k.c.

Pełnomocnicy Spółki podnoszą, iż brak wprowadzenia klauzuli generalnej o zasadach współzycia społecznego w ogólnych warunkach ubezpieczenia nie wyłącza stosowania przepisów Kodeksu cywilnego. Jednakże, zdaniem Prezesa Urzędu, argumentacja ta nie znajduje uzasadnienia. W stosowanych przez Spółkę ogólnych warunkach ubezpieczenia, w części *Postanowienia końcowe*, znajduje się zapis, z którego wynika, iż tylko w sprawach nieuregulowanych w ogólnych warunkach ubezpieczenia mają zastosowanie przepisy

Kodeksu cywilnego (dowód: karty nr: 11 – verte, 17 – verte, 21 – verte, 23 – verte, 37 – verte). Biorąc pod uwagę fakt, iż zagadnienie zwolnienia Spółki od odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie bądź wskutek rażącego niedbalstwa zostało uregulowane w ogólnych warunkach ubezpieczenia, należy stwierdzić iż w tym zakresie wyłączona została możliwość odwołania się konsumenta do przepisu art. 827 § 1 k.c. Tym samym, STU Ergo Hestia S.A. zamieszczając we wskazanych ogólnych warunkach ubezpieczenia kwestionowane postanowienia, zawężyła granice swojej odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek rażącego niedbalstwa w sposób sprzeczny z przepisem art. 827 § 1 k.c.

Podkreślenia wymaga fakt, iż przepis art. 827 § 1 k.c. w zakresie w jakim dotyczy ubezpieczenia mienia, jest przepisem bezwzględnie obowiązującym. Wskazuje na to treść art. 827 § 2 k.c., zgodnie z którym, w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej można w drodze umowy ustalić inne zasady odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń niż określone w § 1. Z powyższego wynika, iż jedynie w umowach ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej można ustalić inne zasady odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, niż określone w przepisie art. 827 § 1 k.c. Postanowienia kwestionowane przez Prezesa Urzędu zostały zawarte w ogólnych warunkach ubezpieczenia, które dotyczą ubezpieczenia mienia.

Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu stosowanie postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia, wymienionych w pkt-ach 1,2,3 sentencji decyzji, sprzecznych z art. 827 § 1 k.c. jest bezprawne.

Przedmiotem zarzutu w niniejszym postępowaniu jest także stosowanie przez STU Ergo Hestię S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień umownych wymienionych w pkt-ach 4, 5 sentencji decyzji, sprzecznych z art. 814 § 2 k.c.

Z uwagi na to, iż różnica w brzmieniu kwestionowanych postanowień w pkt 4 i 5 sentencji decyzji dotyczy jedynie zmian redakcyjnych (w postanowieniu wskazanym w pkt. 4 jest sformułowanie – *lub pierwszej raty składki*, natomiast w pkt 5 – *lub jej pierwszej raty*) i różnica ta nie zmienia znaczenia kwestionowanych postanowień, uprawnione jest, zdaniem Prezesa Urzędu, przedstawienie wspólnej argumentacji dotyczącej sprzeczności z przepisem art. 814 § 2 k.c. postanowień wskazanych w pkt. 4 i 5.

Zgodnie z art. 814 § 2 k.c., *jeżeli zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki, a składka nie została zapłacona w terminie, zakład ubezpieczeń może odstąpić od umowy ze skutkiem natychmiastowym, zawiadamiając o tym jednocześnie ubezpieczającego i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W braku odstąpienia od umowy, rozwiązuje się ona z końcem okresu, na który przypadła niezapłacona składka.* Przepis, o którym mowa uprawnia zakład ubezpieczeń do odstąpienia od umowy ubezpieczenia we wskazanym w nim wypadku. Przepis ten jednocześnie zobowiązuje zakład ubezpieczeń do zawiadomienia o tym ubezpieczającego. O woli odstąpienia od umowy z tego powodu, zakład ubezpieczeń jest zobowiązany jednocześnie i na piśmie zawiadomić ubezpieczającego. (Leszek Ogiełło, Kodeks cywilny Tom II, Komentarz pod redakcją K. Pietrzykowskiego, wyd. 3, s. 476).

W ocenie Prezesa Urzędu stosowane przez STU Ergo Hestię S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia następujące postanowienia wyłączają obowiązek zakładu ubezpieczeń powiadomienia ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy, co jest sprzeczne z art. 814§ 2 k.c.:

1. *„Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako*

odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub pierwszej raty składki (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”

2. „Jeżeli zapłata składki lub jej pierwszej raty została odroczone w stosunku do początku okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, niezapłacenie składki lub pierwszej raty składki w terminie wyznaczonym przez Ubezpieczyciela będzie traktowane jako odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczyciela z upływem dnia wyznaczonego w umowie jako termin płatności składki lub jej pierwszej raty (o godzinie 0:00 dnia następującego po tym terminie), bez konieczności składania odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie. Postanowienie zdania poprzedzającego stanowi zawiadomienie Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy.”

Wskazane postanowienia przewidują, iż niezapłacenie w terminie składki jest równoznaczne z odstąpieniem przez STU Ergo Hestię S.A. od umowy ubezpieczenia bez konieczności składania przez Spółkę odrębnego oświadczenia woli w tym zakresie.

Pełnomocnicy Spółki podnoszą, iż kwestionowane postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia, których doręczenie podpisuje ubezpieczający na polisie, stanowi pisemne zawiadomienie ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy. Prezes Urzędu nie może zgodzić się z powyższym twierdzeniem. Postanowienia zawieranej przez strony umowy nie mogą stanowić jednocześnie zawiadomienia o odstąpieniu od umowy przez jedną ze stron stosunku prawnego. Prezes Urzędu nie kwestionuje uprawnień zakładu ubezpieczeń do odstąpienia od umowy z przyczyn wskazanych w art. 814 § 2 k.c., ale pragnie podkreślić, iż przepis ten nakłada na zakład ubezpieczeń obowiązek zawiadomienia ubezpieczającego o tym, iż umowa nie będzie kontynuowana. Dla zachowania pewności w obrocie gospodarczym, konieczne jest poinformowanie konsumenta o fakcie rozwiązania umowy. Podkreślenia wymaga fakt, iż nieuiszczenie składki przez ubezpieczającego może nie wynikać z winy konsumenta, lecz być spowodowane działaniem banku, który otrzymał zlecenie dokonywania wpłat. Konsument powinien mieć prawo złożenia wyjaśnień. Jednakże, przede wszystkim musi wiedzieć, iż zakład ubezpieczeń podjął wobec niego tak drastyczne środki, jak odstąpienie od umowy.

Ponadto, pełnomocnicy Spółki wyjaśnili, iż w STU Ergo Hestii S.A. stosowana jest procedura informowania klientów o nieopłaconej w terminie składce i jednoczesne wyznaczanie kolejnego terminu do jej zapłacenia. Jednakże nie przedstawiono dowodów na poparcie tych wyjaśnień, np. wewnętrznych aktów prawnych, które regulowałyby przedmiotową kwestię w sposób odmienny od regulacji w ogólnych warunkach ubezpieczenia. Załączenie jedynie wzoru pisma wysyłanego w takich przypadkach do ubezpieczających nie jest wystarczającym dowodem dla potwierdzenia faktu, iż STU Ergo Hestia S.A. stosuje inne procedury, niż wynika to z postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia.

Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu stosowanie postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia wymienionych w pkt-ach 4 i 5 sentencji decyzji sprzecznych z art. 814 § 2 k.c. jest bezprawne.

W związku z powyższym, stwierdza się, że druga przesłanka art. 23a ust. 1 ustawy o okik została spełniona.

Ad 3

Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 23a ust. 1 stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować. Stosownie do art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.), za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z powszechnie dostępnymi ogólnymi warunkami ubezpieczenia zawierającymi postanowienia sprzeczne z przepisami Kodeksu cywilnego i zawarli, bądź mogli zawrzeć umowę ubezpieczenia ze STU Ergo Hestią S.A. W tej sytuacji bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu ubezpieczonych, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy kontrahentów STU Ergo Hestii S.A.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z ograniczeniem praw konsumentów, wynikających z przepisów Kodeksu cywilnego regulujących umowę ubezpieczenia. Przepisy ww. ustawy przewidują prawo ubezpieczającego do otrzymania odszkodowania w przypadku wyrządzenia szkody wskutek rażącego niedbalstwa, jeżeli odpowiada to w danych okolicznościach zasadom współżycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej oraz prawo do zawiadomienia przez zakład ubezpieczeń o odstąpieniu od umowy. STU Ergo Hestia S.A. przez zamieszczenie w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień sprzecznych z przepisem art. 827 § 1 k.c. zawęziła granice swojej odpowiedzialności za szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego albo osoby, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za którą ponosi odpowiedzialność. Natomiast, w wyniku zamieszczenia w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień sprzecznych z przepisem art. 814 § 2 k.c., STU Ergo Hestia S.A. zwolniła się z obowiązku powiadomienia ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy. Na skutek opisanych powyżej działań Spółki, konsumenci nie otrzymują pełnej informacji o przysługujących im prawach, co w ocenie Prezesa Urzędu, stwarza im uciążliwe warunki dochodzenia ewentualnych roszczeń. Skuteczne dochodzenie praw jest uwarunkowane pełną znajomością przysługujących uprawnień oraz sposobu ich realizacji.

Ograniczenie odpowiedzialności STU Ergo Hestii S.A. i zwolnienie się z obowiązku informacyjnego wobec konsumentów godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym, stwierdza się, że trzecia przesłanka art. 23a ust. 1 ustawy o okik została spełniona.

W przypadku, gdy dany przedsiębiorca dopuścił się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ustawy o okik, na podstawie art. 23c ust. 1 ww. ustawy, Prezes Urzędu w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje zaniechanie jej stosowania.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 23a ust. 1 ustawy o okik, Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – XVII Wydział Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

*Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów*

Dyrektor Delegatury w Łodzi

Iwona BIELSKA

Otrzymuje:

1. Pani Anita Szczygielska

Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń
Ergo Hestia Spółka Akcyjna

ul. Hestii 1
81-731 Sopot

*Pełnomocnik
Sopockiego Towarzystwa Ubezpieczeń
Ergo Hestia Spółka Akcyjna*

2. Pan Łukasz Kosicki

Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń
Ergo Hestia Spółka Akcyjna

ul. Hestii 1
81-731 Sopot

*Pełnomocnik
Sopockiego Towarzystwa Ubezpieczeń
Ergo Hestia Spółka Akcyjna*